WYŻSZA SZKOLA THEOLOGICZNO-HUMANISTYCZNA
POLISH SENIOR COLLEGE OF THEOLOGY & HUMANITIES
Podkowa Lesna, Poland
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М. ДРАГОМАНОВА
Кафедра теоретичної та консультативної психології,
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра філософських, політичних і психологічних студій
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В. СТЕФАНИКА
Кафедра клінічної та реабілітаційної психології
УКРАЇНСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра педагогіки та психології

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

«РОЛЬ ДУХОВНО-МОРАЛЬНИХ ОРІЄНТИРІВ І ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ТА ПЕДАГОГІВ»

27 листопада 2025 року

БУЧА, 2025

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«Роль духовно-моральних орієнтирів і творчого потенціалу у формуванні професійної ідентичності майбутніх психологів та педагогів»

Рекомендовано вченою радою
Українського гуманітарного інституту
Протоколом №5 від 18 грудня 2025 р.

Адреса редколегії:
Україна, 08292, Київська обл., м. Буча, вул. Інститутська, 14
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

Буча, 2025

ЧИЖ О.Ф. **105**
КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ РЕСУРС ФОРМУВАННЯ САМОДОСТАТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ПОСТТРАВМАТИЧНИХ ЗМІН

ЯРМАК С.П. **108**
ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА

СЕКЦІЯ ІІ. ПЕДАГОГІКА **111**

АНТОНЕЦЬ М. О., ЯКОВЕНКО Г.А. **111**
ВПРОВАДЖЕННЯ ТРЕНІНГУ «МІЙ ДІМ – МІСЦЕ СИЛИ» У ПРОГРАМУ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ УКРАЇНИ

БРИЖАК Н.Ю., ТОМИНЕЦЬ О.В. **113**
ПОЗАУРОЧНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ЇХНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

БУРКО О. В. **116**
КОНЦЕПТ МУДРІСТЬ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

ВАКУЛОВА І.В. **121**
СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: НОРМАТИВНІ ОРІЄНТИРИ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ПРАКТИКИ

ВАСИЛЕНКО І.І. **124**
ВІД МІКРОВИКЛАДАННЯ ДО ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ: ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В США

ДЕДИЧЕВА Л. М., ... **128**
РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

ІВОНЧАК Н. Д. **131**
ЩОДЕННИК ЯК ІНСТРУМЕНТ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

КУЧЕР Я.С. **134**
ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ STEM-ОСВІТИ

МЕЛЬНИК Т. С. **139**
АРТТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

МИЧАК Н. Г. **142**
МОРАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ: ВИКЛИКИ ТА ІМПЕРАТИВИ

МОЖАРОВСЬКА Г. І. **145**
РОЗВИТОК МИСЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Список використаних джерел

1. Святе Письмо Старого та Нового Завіту / переклад Отця Івана Хоменка. Жовква: Вид-во Отців Василіян «Місіонер», 2022. 1470 с.
2. Бондаровська В.М., Куриленко О.Я., Гуцаленко Т.В. Особливості підготовки і проведення соціально-психологічного тренінгу. Київ: Редакції загально-педагогічних газет, 2013. 106 с.
3. Івашньова С.В. Як підготувати і провести ефективний тренінг. Харків: Вид-во «Ранок», 2019, 80 с.
4. Коренівська В., Атаманчук Н. Застосування арт-терапії в освітньому процесі сучасної початкової школи. *Витоки педагогічної майстерності*. Випуск 34, 2024. С.119-123.
5. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 250 с.

БРИЖАК Н.Ю.
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти
Мукачівського державного університету

ТОМИНЕЦЬ О.В.
студентка спеціальності «Початкова освіта»
Мукачівського державного університету

ПОЗАУРОЧНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ЇХНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Актуальність дослідження. Сучасний освітній простір закладу вищої освіти характеризується зростанням вимог до професійної підготовки здобувачів та необхідністю формування в них комплексу ключових і фахових компетентностей, визначених Національною рамкою кваліфікацій і Законом України «Про вищу освіту». У цьому контексті позаурочна діяльність виступає важливою складовою освітнього процесу, адже забезпечує розширення меж формальної освіти, створює умови для практичного застосування знань, розвитку soft skills, творчих здібностей і професійної мобільності здобувачів.

Огляд джерел. Питання організації освітнього процесу розглянуто у працях українських науковців В. Бондаренка, Г. Боярко, Л. Головій, Н. Губерської, О. Гук, Л. Кайдалової, М. Лошицького, І. Литвина, Л. Миськів, І. Совгір, В. Сокуренка, Р. Шаповала та ін. Безпосередньо позааудиторні форми діяльності здобувачів вищої освіти стали предметом дослідження В. Бондаренка, Л. Миськів, Р. Шаповала, О. Шмотіної та інших, які аналізують їхню методологію, організацію та виховний потенціал.

Окремі напрями позааудиторної діяльності здобувачів вищої освіти стали предметом спеціальних наукових досліджень. Зокрема, питання студентського самоврядування висвітлено у працях Л. Головій, І. Совгір, В. Сокуренка, де проаналізовано механізми залучення студентів до управління освітнім процесом, розвиток їхньої ініціативності, громадянської активності та здатності до колективного ухвалення рішень; волонтерська діяльність студентської молоді розглядається у роботах Л. Кайдалової, Н. Губерської, О. Гук, які наголошують на її виховному потенціалі, значенні для формування соціальної відповідальності, емпатії, а також комунікативної та проєктної компетентностей; тренінгові форми роботи, спрямовані на розвиток soft skills, емоційної компетентності та професійної мобільності здобувачів, проаналізовано у дослідженнях М. Лошицького, І. Литвина, Л. Миськів, де доведено ефективність застосування інтерактивних методів, коучингових технологій та групової взаємодії.

Такий науковий доробок підтверджує багатовимірність позааудиторної діяльності та її вагому роль у професійному становленні майбутніх фахівців.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні позаурочних форм організації освітньої діяльності здобувачів вищої освіти як чинника розвитку їхньої професійної компетентності.

Для теоретичного обґрунтування позааудиторних форм організації освітньої діяльності здобувачів вищої освіти важливо уточнити зміст основних дефініцій, що становлять понятійний апарат дослідження.

У сучасній педагогічній науці позааудиторна діяльність розглядається як організована та цілеспрямована освітня активність студентів, що здійснюється поза межами аудиторних занять і спрямована на розвиток професійних, соціальних, комунікативних, лідерських, творчих і громадянських компетентностей. Позааудиторна діяльність виступає важливим компонентом освітнього процесу, оскільки забезпечує умови для саморозвитку, самостійного набуття досвіду, професійного зростання та формування особистісної зрілості студентів.

Н. Ничкало акцентує, що «позааудиторна діяльність студентів виступає важливою сферою професійного становлення, де створюються умови для саморозвитку, творчої ініціативи та соціальної активності майбутнього фахівця» [3].

О. Цина підкреслює, що «організація позааудиторної роботи студентів забезпечує поглиблення їхнього професійного інтересу та формування компетентностей, які не завжди можуть бути реалізовані в межах аудиторних занять» [4].

В. Андрущенко вважає, що «позааудиторна активність студентської молоді є простором громадянського виховання, формування відповідальності та здатності до самостійного прийняття рішень» [1].

Зарубіжні дослідники також наголошують на значущості позааудиторної активності студентів. Так, V. Tinto зазначає: «Student involvement in out-of-

class activities significantly contributes to persistence, academic success, and social integration within the university community» [6].

A. Astin підкреслює: «The more students are engaged in extracurricular activities, the more likely they are to develop leadership, communication skills, and personal responsibility» [5].

У контексті загального розуміння освітнього процесу важливо відзначити, що освітня діяльність визначається Законом України «Про освіту» (2017) як «систематична інтелектуальна, творча, практична й соціальна активність здобувача, спрямована на оволодіння знаннями, уміннями, навичками і компетентностями, необхідними для професійної підготовки» [2]. Позааудиторна діяльність, відповідно, доповнює формальне навчання, забезпечує інтеграцію теорії та практики, стимулює ініціативність студентів, сприяє становленню професійної ідентичності, розвитку соціальної відповідальності, лідерства та саморозвитку.

Ефективність позааудиторної діяльності визначається її змістовим наповненням, різноманітністю форм і рівнем залучення студентів до побудови власної освітньої траєкторії. Серед найбільш поширених сучасних форм позааудиторної активності виділяють:

– науково-дослідницьку діяльність (участь у конференціях, круглих столах, роботі студентських наукових гуртків), що сприяє розвитку дослідницьких умінь, академічної доброчесності та професійної мобільності;

– волонтерські ініціативи та соціальні проєкти, які формують соціальну відповідальність, емпатію, громадянську активність, навички командної роботи та проєктного менеджменту;

– професійні тренінги й майстер-класи, спрямовані на розвиток soft skills, комунікативної компетентності, креативності, емоційного інтелекту та здатності до саморегуляції;

– проєктну діяльність та роботу в інноваційних і стартап-лабораторіях, що забезпечує можливості практичного застосування знань, розвиток підприємницького мислення та здатності до інноваційної діяльності;

– участь у культурно-просвітницьких заходах (фестивалі, виставки, мистецькі події), які сприяють гармонійному розвитку особистості, розширюють коло інтересів та підтримують творчий потенціал здобувачів;

– діяльність органів студентського самоврядування, що формує лідерські якості, уміння ухвалювати управлінські рішення, відповідальність, навички організації та соціальної взаємодії.

Таким чином, позааудиторна діяльність у закладах вищої освіти виступає не другорядним, а системоутворювальним компонентом освітнього процесу, що забезпечує розширення його можливостей та формування комплексної професійної компетентності майбутніх фахівців. Вона сприяє поєднанню академічних знань із практичним досвідом, розвитку соціально значущих якостей, становленню громадянської позиції та здатності здобувачів адаптуватися до динамічних умов професійного середовища.

Ефективна організація позааудиторної діяльності потребує цілісного педагогічного підходу, який передбачає:

– створення сприятливого освітнього середовища, орієнтованого на ініціативність, творчість та партнерську взаємодію;

– залучення здобувачів до проєктування власної освітньої траєкторії, що забезпечує індивідуалізацію навчання;

– використання інтерактивних та діяльнісних методів роботи, здатних забезпечити глибше занурення студента в освітній процес;

– співпрацю закладу вищої освіти з соціальними партнерами — громадськими організаціями, підприємствами, молодіжними центрами, які розширюють можливості практичного навчання;

– систематичний моніторинг і рефлексію результатів позааудиторної діяльності, що дають змогу оцінити її вплив на професійне становлення здобувачів.

Висновки. Отже, позааудиторна діяльність виконує не лише компенсаторну чи дозвілеву функцію, а й виступає важливим інструментом формування всебічно розвиненої, конкурентоспроможної й соціально відповідальної особистості майбутнього фахівця. Вона сприяє інтеграції формальної та неформальної освіти, посиленню практичної спрямованості навчання, розвитку компетентностей, необхідних для ефективної професійної реалізації в умовах сучасного суспільства.

Перспективи подальших досліджень убачаються у розробці критеріїв оцінювання результативності позааудиторної діяльності, моделюванні індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів, а також у вивченні досвіду впровадження позааудиторних освітніх програм у європейських університетах.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. П. Філософія освіти. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. 512 с.

2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19 (дата звернення: 19.11.2025).

3. Ничкало Н. Г. Професійна освіта: словник. Київ: Педагогічна думка, 2013. 320 с.

4. Цина О. В. Організація позааудиторної роботи студентів у вищій школі. Харків: ХНУ ім. Каразіна, 2011. 156 с.

5. Astin A. W. What Matters in College? Four Critical Years Revisited. San Francisco: Jossey-Bass, 1993. 482 p.

6. Tinto V. Leaving College: Rethinking the Causes and Cures of Student Attrition. Chicago: University of Chicago Press, 1993. 312 p.

БУРКО О. В.

кандидатка педагогічних наук,

доцентка кафедри педагогіки та психології

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26
тел./факс +380-3131-21109
Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua
E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua
Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: http://dspace.msu.edu.ua:8080
Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: http://msu.edu.ua/library/